

Originalni naučni rad

UDK 330.13:336.763(497.6RS)

DOI br. 10.7251/SVR1205129P

AKCIJSKI KAPITAL BANAKA U REPUBLICI SRPSKOJ

Dr sci Dubravko B. Prstojević

Uprava za indirektno oporezivanje BiH

Apstrakt: Cilj analize akcijskog kapitala u bankama na području Republike Srbije predstavlja detaljnu analizu i konstantno praćenje resursa u bankama. Izmjenom vlasničke strukture banaka koje su nakon privatizacije postale procentualno uglavnom privatne, promjenio se i cilj poslovanja banaka koje posluju u veoma teškim i konkurentskim uslovima. U protekloj deceniji bankarski sistem se korijenito promjenio tako da banke uglavnom posluju tuđim sredstvima inostranih fondova i evropskih banaka, dokapitalizacijom pojedinih institucija itd. Predmet istraživanja je statističko stanje banaka praćeno tabelarnim i grafikonskim analizama.

Ključne riječi: *Akcijski kapital* – kapital obezbjeđen od akcionara koji ima funkciju zaštite od gubitaka kreditora i depozitara i bazu za regulaciju sredstava za redovno poslovanje banke i *adekvatnost kapitala* – nivo kapitala koji omogućava banci da apsorbuje kreditne gubitke i omogućava adekvatna sredstva za održavanje kontinuiranog poslovanja banke.

UVOD

Kapital je rijedak finansijski resurs i zbog toga je posebno značajan za osnivanje i redovno poslovanje svake banke. Kapital je potreban da bi se banka osnovala, ali i da bi kontinuirano, stabilno i dugoročno obavljala svoju djelatnost. Bez odgovarajuće veličine, strukture i adekvatnosti, kapital ne može da doprinosi kontinuitetu i stabilnosti poslovanja banke. Zato kapital banke predstavlja oslonac sigurnosti i opstanka banke u rizičnim tržišnim uslovima sredine u kojoj, kao samostalni poslovni entitet, posluje.

Nedovoljan i neadekvatan kapital predstavlja opasnost za sigurnost i koninuitet poslovanja banke i može, ako se na vreme ne obnavlja i adekvatno povećava, dovesti do velikih teškoća, pa i neželjenih posledica po banku – čak i do likvidacije, odnosno bankrota banke. Zato menadžment tim banke mora kapitalu, posebno njegovom obimu, strukturi, dinamici i tempu rasta, posvećivati svakodnevnu pažnju. Jednostavnije rečeno: menadžment tim treba upravljati kapitalom banke.

Naime, sasvim je jasno, da su banke u svom poslovanju izložene različitim vrstama rizika, kao što su : kreditni rizik, rizik kamatne stope, rizik likvidnosti, operativni rizik, valutni rizik itd. Kapital banke, posebno akcijski, prvenstveno ima funkciju absorbovanja gubitaka kao posljedice efektuiranja rizika, Zbog toga je veoma bitno, da banka alokira rizike u okviru faktora koji opredeljuju kapacitet rizika banke, među kojima je na prvom mestu kapital banke. Da bi se ovaj posao obavio kako treba, neophodno je mjerenje nivoa i rizika i stope adekvatnosti kapitala banke.

Zato se na prvom mestu ukazuje na važnost: (1) kapitala kao ograničavajućeg elementa rasta bilansa, (2) na potrebu usklađenog rasta kapitala banke i rasta bilansa banke, te (3) na potrebu kontinuiranog rasta kapitala banke. Dakle, bez potrebnog i usklađenog kontinuiranog rasta kapitala banke, posebno akcijskog kapitala, nije moguće obezbediti rast bilansa banke, što ukazuje na značaj planiranja rasta obima kapitala banke.

Planiranje rasta obima i strukture kapitala mora se naslanjati na moguće realne izvore rasta kapitala. To su, pre svega, ostvareni profit, odnosno reinvestirana dividenda, kao i dodatne emisije akcija, koje doprinose povećanju primarnog kapitala, kao i dugoročni dug, kao izvor sekundarnog kapitala banke. Naime, profit je ključni i najsigurniji dodatni izvor rasta kapitala, dok dodatne emisije akcija pomažu da se privremeno nadomjesti nedostajući obim kapitala. Dugoročni dug predstavlja izvor dodatnog sekundarnog kapitala, koji zbog ograničenja svoje upotrebe, nije na nivou kvaliteta primarnog kapitala.

BANKARSKI SISTEM REPUBLIKE SRPSKE

Osnovni podaci banaka Republike Srpske

Poslje sprovedene transformacije, restrukturiranja i privatizacije (poslije 2000. godine), bankarski sistem i bankarsko tržište u Republici Srpskoj korjenito su se izmijenili u odnosu na prethodno stanje. Bitne promene sadašnjeg bankarskog tržišta u Republici Srpskoj mogu se svesti na sljedeće :

- slobodno djelovanje ponude i tražnje na tržištu novca i kapitala,
- potpuna konkurentnost među bankama, kao samostalnim finansijskim institucijama, i
- samostalnost u upravljanju svakom bankom u cilju sticanja dobiti, odnosno profita banke.

Naime, banke su postale akcionarska društva i posluju u rizičnim i konkurentskim uslovima težeći da ostvare vlasničke performanse, koje se odnose na maksimalizacijom profita i dividendi. Upravo ovaj cilj zahteva da menadžment tim svake banke upravlja bankom samostalno i da se "bori" za opstanak, rast i razvoj svoje banke na tržištu.

Ekonomski i finansijski makro uslovi, u kojima su se ostvarivale i ostvaruju posmatrane performanse, mogu se opisati kao relativno stabilni, sa stabilnom monetarno-kreditnom politikom, odnosno valutom konverti-

bilne marke (KM), sa usporenim rastom privredne aktivnosti i sa prilično niskim rastom društvenog proizvoda.

Da bi se dobila opšta slika dimenzija bankarskog sistema Republike Srpske, navodimo nekoliko važnih podataka za posmatrani petogodišnji period od 2003. do 2007.godine. To se, pre svega, odnosi na opšte podatke o broju banaka, broju zaposlenih, vrednosti ukupne aktive, ukupnim kreditima, ukupnim depozitima, ukupnom obimu kapitala. Podaci, koji su navedeni i prikazani u pregledu br. 1 slikovito ilustruju dinamiku kretanja ovih veličina u posmatranom periodu od pet godina.

Pregled br. 1: Osnovni bilansni pokazatelji banaka Republike Srpske¹

Rb	Opis	2003	2004	2005	2006	2007	Bazni index (7:3)
1.	Broj banaka	10	9	9	9	10	100,0
2.	Broj zaposlenih	2.229	2.153	2.377	2.558	2.849	127,8
3.	Aktiva - mil. KM	1.264	1.704	2.417	3.268	5.479	433,5
4.	Kreditni - mil. KM	728	1.033	1.509	2.036	2.720	373,6
5.	Depoziti - mil. KM	950	1.310	1.911	2.583	4.587	482,8
6.	Kapital - u mil. KM	169	179	249	341	449	265,7

Broj banaka u bankarskom sistemu Republike Srpske varirao je između 9 i 10 u posmatranom petogodišnjem periodu. Promena je nastala u 2004. godini, kada se broj banaka smanjio na 9, da bi u 2007.godini ponovo dostigao isti nivo od deset banaka. U odnosu na baznu 2003. godinu, broj zaposlenih radnika se u 2007. godini povećao na 2.849 i veći za 27,8%, ukupna aktiva skoro na 5,5 milijardi KM čime je porasla za 4,33 puta, krediti su veći za 3,7 puta, depoziti su veći za 4,8 puta, a kapital je veći 2,42 puta.

Kretanje likvidnosti banaka Republike Srpske

Likvidnost banaka Republike Srpske prikazana je kretanjem odnosa pojedinih ekonomskih kategorija ostvarenih u konsolidovanim bilansima za posmatranih pet godina u periodu od 2003 do 2007. godine. U

¹ Podaci za ovaj i za naredna četiri pregleda, koji se odnose na podatke bankarskog sistema Republike Srpske uzeti su iz Informacija o poslovanju bankarskog sistema Republike Srpske za 2003, 2004, 2005, 2006. i 2007. godinu, Agencija za bankarstvo Republike Srpske

analizi likvidnosti akcenat je stavljen na kretanje odnosa šest ekonomskih kategorija i to :

- kratkoročna aktiva prema kratkoročnoj pasivi,
- kratkoročna aktiva prema ukupnoj aktivi,
- kratkoročna aktiva prema ukupnoj pasivi,
- neto kratkoročna pasiva prema ukupnoj aktivi,
- neto krediti prema depozitima, i
- neto krediti i akreditivi prema ukupnoj aktivi.

Pregled br. 2 : Likvidnost banaka Republike Srpske u KM %

R b	Opis kategorija	2003	2004	2005	2006	2007	Indeks (7:3)
1.	Kratkoročna aktiva/ Kratkoročna pasiva	95	86	92	97	89	94
2.	Kratkoročna aktiva/ Ukupna aktiva	51	46	45	48	56	98
3.	Kratkoročna pasiva/ Ukupna aktiva	53	53	49	49	63	119
4.	Neto kratkoročna pasiva/Ukupna aktiva	3	8	4	2	7	233
5.	Neto krediti /Depoziti	73	77	80	79	64	88
	Neto krediti i akreditivi/ Ukupna aktiva	56	59	63	64	53	95

Izvor : Agencija za bankarstvo Rpublike Srpske - podaci iz Izveštaja o stanju u bankarskom sistemu Republike Srpske za 2003, 2004, 2005, 2006. i 2007.

Podaci o likvidnosti navedeni u pregledu br. 2 u posmatranom periodu pokazuju sledeća kretanja i to :

- Od šest navedenih koeficijenata likvidnosti, četiri ukazuju na smanjenje likvidnosti u 2007. godini u odnosu na 2003. godinu (to su koeficijenti navedeni pod rednim brojem 1,2,5 i 6.),
- a samo dva koeficijenta ukazuju na rast u 2007. godini u odnosu na 2003. godinu (koeficijenti pod brojem 3 i 4.).

Kretanje produktivnosti banaka Republike Srpske

U narednom pregledu br. 3 navedeno je kretanje produktivnosti banaka u Republici Srpskoj mjerena ukupnom aktivom, ukupnim kreditima, ukupnim depozitima i ukupnim kapitalom, iskazanim kao vrijednost

ostvarena po jednom zaposlenom radniku u milionima KM po godinama od 2003 do 2007. godine.

Pregled br. 3: Produktivnost banaka Republike Srpske u mil. KM

Red br.	Ostvarena vrednost kategorija po zaposl. - u mil. KM	2003	2004	2005	2006	2007	Bazni indeks (7:3)
1.	Ukupno aktiva	0,567	0,791	1,017	1,278	1,923	339,2
2.	Ukupno krediti	0,327	0,480	0,635	0,796	0,955	292,0
3.	Ukupno depoziti	0,426	0,608	0,804	1,010	1,610	377,9
4.	Ukupno kapital	0,076	0,083	0,105	0,133	0,158	207,9

Izvor : Agencija za bankarstvo Republike Srpske - podaci iz Izveštaja o stanju u bankarskom sistemu Republike Srpske za 2003, 2004, 2005, 2006. i 2007.

Sve navedene tendencije su pozitivne, iako su uslovi u kojima banke Republike Srpske posluju, relativno stabilni. To se, prije svega, odnosi na makro-ekonomske uslove, posebno kreditno-monetarnu politiku i stabilnost konvertibilne marke, dok su ostali uslovi relativno skromni, kada je u pitanju privredna aktivnost, posebno osnivanje novih preduzeća i rast proizvodnje. Međutim, ovi pokazatelji mogu se smatrati dosta realnim.

Kretanje profitabilnosti banaka Republike Srpske

Kretanje stope profitabilnost bankarskog sistema u Republici Srpskoj dato je u navedenom pregledu br. 4. preko sledećih pokazatelja :

- povrata ukupne aktive (ROA),
- povrata akcijskog kapitala (ROE),
- povrata ukupnog kapitala,
- neto kamatni prinos aktive, i
- ukupan prinos (prihod) aktive.

Kretanje navedenih koeficijenta profitabilnost bankarskog sistema Srpske ukazuju na na sljedeće tendencije u periodu 2003 – 2007. godina :

- smanjena je stopa povrata na aktivu (ROA) sa 0,93% na 0,78%,
- povećana je stopa povrata akcijskog kapitala (ROE) sa 5,58% na 10,00%,

Pregled br. 4: Koeficijenti profitabilnosti banaka Republike Srpske u %

Rb	Opis/Period	2003	2004	2005	2006	2007
1.	Povrat na ukupnu aktivu (ROA)	0,93	0,75	0,59	0,88	0,78
2.	Povrat na akcijski kapital (ROE)	5,58	5,11	5,18	9,00	10,00
3.	Povrat na ukupni kapital banke	4,97	5,02	4,90	8,00	9,00
4.	Neto kamatni prihod/prosečna aktiva	4	4	4	4	3
	Ukupan prihod/prosečna aktiva	15	12	10	8	7

Izvor: Agencija za bankarstvo R. Srpske - podaci iz Izveštaja o stanju u bankarskom sistemu R. Srpske za 2003, 2004, 2005, 2006 i 2007. g.

- povećana je stopa povrata ukupnog kapitala sa 4,97% na 9,00%,
- smanjen je odnos neto kamatnog prihoda na prosječnu aktivu sa 4% na 3%,
- smanjen je odnos ukupnog prihoda prema prosječnoj aktivu sa 15% na 7%.

Ove promene u 2007. godini u odnosu na baznu 2003. godinu, mogu se izraziti indeksnim poenima, što je prikazanom u pregledu br. 5.

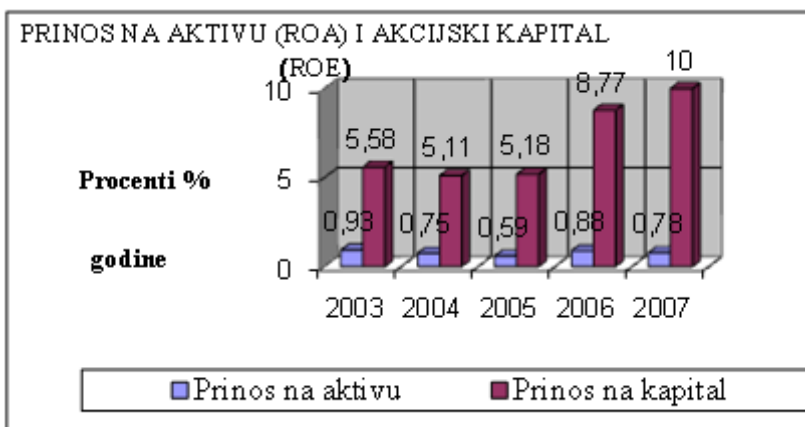
Pregled br. 5: Promjene u periodu 2003-2007. godina - bazni indeks

Rb	Opis/Period	2003 %	2007 %	Indeks (3:4)
1.	Povrat na aktivu (ROA)	0,93	0,78	83,9
2.	Povrat na akcijski kapital (ROE)	5,58	10,00	179,2
3.	Povrat na ukupni kapital	4,97	9,00	181,1
4.	Neto kamatni prihod/pros.aktiva	4	3	75,0
5.	Ukupan prihod/prosečna aktiva	15	7	46,7

Izvor: Agencija za bankarstvo R. Srpske - podaci iz Izveštaja o stanju u bankarskom sistemu R. Srpske za 2003, 2004, 2005, 2006 i 2007. g.

Indeks promjena navedenih koeficijenata profitabilnosti u 2007.godini u odnosu na 2003.godinu pokazuje rast ROE i profitabilnosti mjerena ukupnim kapitalom banaka, dok su ostali aspekti profitabilnosti zabilježili pad.

Sledeći grafički prikaz br. 1. još jasnije ukazuje na kretanje stopa ROA i ROE banaka Republike Srpske u posmatranom petogodišnjem periodu.

Grafikon br. 1. Kretanje stopa ROA i ROE u bankama R. Srpske

2. AKCIJSKI KAPITAL BANAKA REPUBLIKE SRPSKE

Osnovni kapital banaka Republike Srpske

U posmatranom periodu, osnovni, odnosno akcijski kapital banaka Republike Srpske pokazuje stalan rast. Takvu tendenciju pokazuju kako bazni, tako i lančani indeksi. Međutim, primetno je, da je akcijski kapital rastao znatno sporije od ukupne sume kapitala banaka. Ako se rast akcijskog kapitala uporedi sa ranije iskazanim rastom ukupne aktive, koja je veća za 4,3 puta, vidi se da je akcijski kapital uvećan za svega 2,3 puta u 2007. godini u odnosu na baznu 2003. godinu. Za posmatrani period od pet godina, evidentan je stalan rast osnovnog kapitala iz godine u godinu, što je dovelo do povećanja kapitala banaka u Republici Srpskoj za 2,3 puta.

Pregled br. 6 : Kretanje akcijskog kapitala banaka u Republici Srpskoj

	Godine	Osnovni kapital u KM	Bazni indeks	Lančani indeks
1.	2003	169.113	100,0	100,0
2.	2004	178.391	105,5	105,5
3.	2005	248.526	146,9	139,3
4.	2006	340.530	201,4	137,0
5.	2007	389.787	230,5	114,5

Izvor: Podaci iz Izveštaja o stanju u bankarskom sistemu R. Srpske

Nakon simboličnog rasta kapitala u 2004. godini od samo 5,5% u odnosu na 2003. godinu, dolazi do snažnijeg jačanja kapitala u 2005. godini, a posebno u 2006. godini, kada se osnovni kapital u bankarskom sistemu udvostručuje u odnosu na baznu 2003. godinu. To najpreciznije izražavaju lančani indeksi u 2005. i 2006. godini.

Bilansna struktura kapitala banaka Republike Srpske

Da bi jasnije sagledali kako se kretala bilansna struktura kapitala, posmatramo podatke o osnovnom i dopunskom kapitalu banaka, kao i podatke o odbitnim stavkama.

Pregled br. 7 : Struktura kapitala banaka Republike Srpske u KM

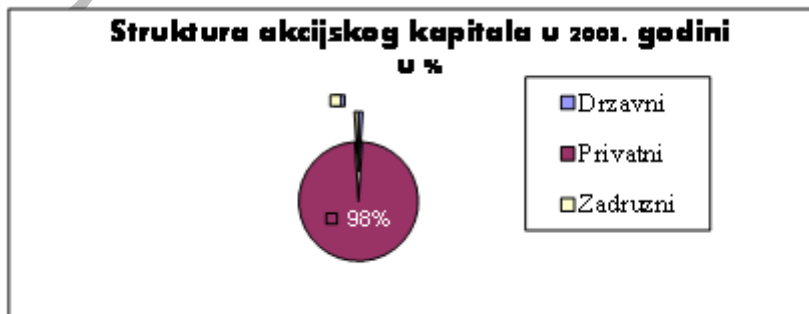
Rb	Struktura kapitala	2003	2004	2005	2006	2007
1.	Osnovni	169.113	179.226	248.526	340.530	389.787
2.	Dopunski	44.002	49.840	66.341	62.111	97.929
3.	Odbitne stav.	-3.220	-3.084	-0	-2.312	-2.312
4.	NETO KAP.	209.895	225.982	314.867	400.329	485.404
a)	Neto kapital	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
b)	Osnovni	80,6	79,3	78,9	85,1	80,3
c)	Dopunski	20,9	22,1	21,1	15,5	20,2
d)	Odbitne stav.	-1,5	-1,4	-0,0	-0,6	-0,5

Izvor: Podaci iz Izveštaja o stanju u bankarskom sistemu Republike Srpske

U navedenom pregledu je evidentno, da ključnu stavku u neto kapitalu bankarskog sektora Republike Srpske čini osnovni kapital u intervalu učešća od najmanje 76,9% u 2005. godini, do najviše 85,1% u 2006. godini. Osnovni kapital u posmatranom periodu uvećan je za 2,3 puta, dok dopunski kapital bilježi izvjesno zaostajanje i uvećan je za 2,2 puta. Istovremeno je vidljivo, da su odbitne stavke u cjelom posmatranom periodu simbolične, pogotovu u zadnje tri godine.

Vlasnička struktura kapitala banaka Republike Srpske

Poslje transformacije bankarskog sistema u Republici Srpskoj i nakon sprovedene privatizacije pojedinih banaka, ključni resurs u bankama Republike Srpske postaje privatni kapital sa učešćem 98%, dok državni i zadržni kapital učestvuju sa po 1%. To pokazuje sljedeći grafikon br. 2 :

Grafikon br. 2 : Struktura akcijskog kapitala u bankama R. Srpske

Radi detaljnijeg uvida u kretanje vlasničke strukture kapitala u bankarskom sistemu Republike Srpske, ilustrujemo konkretnim podacima za petogodišnji period od 2003 do 2007. godine. Sledeći pregled br. 8. prikazuje vlasničku strukturu kapitala banaka Republike Srpske.

Pregled br. 8 : Vlasnička struktura kapitala banaka u Republici Srpskoj

R b	Godi na	Državni akcijski u %	Privatni akcijski u %	Privatni 100 %		Zadružni akcijski u %
				Strani u %	Domaći u %	
1.	2003	1	98	75	25	1
2.	2004	1	98	77	23	1
3.	2005	1	98	84	16	1
4.	2006	1	99	87	13	0
5.	2007	1	99	87	13	0

Izvor: Podaci iz Izveštaja o stanju u bankarskom sistemu Republike Srpske

Prema podacima iz navedenog pregleda br. 8 vidi se, da se struktura kapitala u kasnijim godinama, još više mijenja u korist privatnog kapitala. Tada gotovo isčezava zadružni kapital, tako da privatni akcijski kapital u 2006. godini čini 99% učešća, dok preostalih 1% predstavlja državni akcijski kapital.

Kada se pogleda kretanje strukture unutar privatnog kapitala, onda je vidljiva jasna tendencija kretanja sve većeg učešća privatnog stranog kapitala u odnosu na domaći privatni kapital. Tako je 2003. godine taj odnos bio 75:25 procenata u korist privatnog stranog kapitala, dok se u 2007. godini taj odnos povećao na 87:13 procenata u korist stranog kapitala u bankama.

3. KAPITAL I BILANSNE POZICIJE BANAKA

Kretanje akcijskog kapitala sa rezervama za kreditne gubitke

Akcijski kapital banke stiču po strogo određenoj proceduri propisanoj zakonima i drugim propisima u Republici Srpskoj. To se odnosi kako sticanje početnog akcijskog kapitala prilikom osnivanja banke, tako i na dokapitalizaciju putem naknadnih emisija akcija. Kako je ranije u tekstu više puta naglašeno, prirodan rast, odnosno povećanje akcijskog kapitala treba da se alimentira iz ostvarenog profita banke.

Osim akcijskog kapitala, za pokrivanje gubitaka banke, koriste se planirane i izdvojene rezerve za pokriće kreditnih gubitaka, što uvećava apsorpcionu moć banke za pokriće gubitaka. Kapital banke stečen emitovanjem dugoročnih obveznica, kao dodatni kapital, nema karakteristike kapitala za pokriće gubitaka. Sledeći pregled br. 9 ukazuje na dinamiku kretanja akcijskog kapitala i rezervi za pokriće kreditnih gubitaka banaka Republike Srpske.

Pregled br. 9 : Dinamika kretanja akcijskog i ukupnog kapitala -u mil.KM

Rb	Godina	Aksijski kapital banaka	Ukupan kapital sa rezervom	Indeks (4:3)	Indeks bazni (kol.3)	Indeks lančani (kol.4)
1.	2003	209	236,3	113,1	100,0	100,0
2.	2004	196	209,9	107,1	93,8	88,8
3.	2005	245	296,6	121,1	117,2	141,3
4.	2006	320	402,7	125,8	153,1	135,8
5.	2007	360	468,4	130,1	172,2	116,3
6.	Indeks 5:1	172,2	198,2	0	0	0

Izvor podataka: Izveštaji o stanju u bankarskom sistemu R. Srpske za 2003., 2004., 2005., 2006. i 2007. godinu, Agencija za bankarstvo R. Srpske

Podaci u pregledu br. 9 ukazuju, da je u posmatranom periodu od pet godina došlo do bržeg rasta ukupnog kapitala sa rezervama za kreditne gubitke (indeks 172,2), kao posljedice sve većeg obima rizične aktive banaka (indeks 198,2).

Ovako formirani kapital (aksijski uvećane rezerve namjenjene za kreditne gubitke), štiti banke od eventualnih gubitaka, ali i pokazuje kolika je stabilnost bilansa banke mjerena kapitalom prema pojedinim pozicijama bilansa stanja kao što su : štednja građana, ukupni depoziti, ukupni krediti.

Obim i struktura štednje banaka Republike Srpske

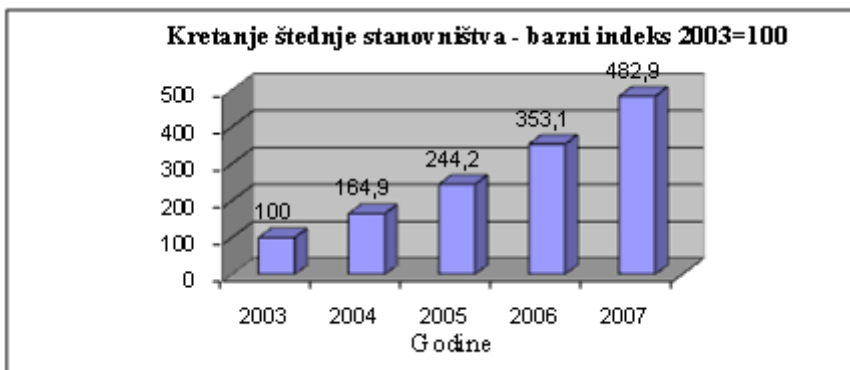
Prema podacima Agencije za bankarstvo Republike Srpske, štednja građana kretala se za protekli period od pet godina sa stanjem na dan 31.decembra i to :

Pregled br. 10: Štednja stanovništva u Republici Srpskoj u KM

God-ina	Zbir bilansa	Bazni index	A vista štednja	Oročena štednja	Ukupno štednja	Bazni index
2003	1,542.410	100,0	181.435	45.359	226.794	100,0
2004	2,016.143	130,7	302.989	71.013	373.992	164,9
2005	2,774.227	179,9	397.258	156.568	553.826	244,2
2006	3,732.031	242,0	566.676	234.179	800.855	353,1
2007	6,221.085	403,3	823.853	271.332	1,095.185	482,9

Izvor: Podaci iz izveštaja o stanju u bankarskom sistemu R. Srpske

Jasnija slika kretanja štednih uloga stanovništva u posmatranom periodu vidi se na sledećem grafičkom prikazu br. 3.

Grafikon br. 3 : Bazni indeks kretanja štednje stanovništva R. Srpske

Prema navedenim podacima za posmatrani period od pet godina vidi se, da je rast ukupne štednje građana bio brži (indeks 482,9) od rasta bilansne sume (indeks 433,5). Istovremeno, lančani indeksi rasta ukupne štednje građana pokazuju usporeniji rast u narednim godinama, što je posledica relativnog zaostajanja primanja stanovništva u odnosu na godine posle 2003. godine.

Kapital banaka, posebno akcijski uvećan za rezerve za kreditne gubitke, predstavlja jedan od stubova sigurnosti banaka i poverenja građana u banke.

Ukupni depoziti banaka u Republici Srpskoj

Ukupni depoziti u bankama predstavljaju finansijsku snagu, odnosno srž finansijskog potencijala, kao baze njihove kreditne djelatnosti. Kretanje obima ukupnih depozita, štednje i depozita privrede banaka Republike Srpske, pokazuje sledeći pregled br. 11..

Pregled br. 11 : Kretanje depozita banaka Republike Srpske u milionima KM

Rb.	Godine	Ukupni depoziti banaka	[tednja građana ukupno	Depoziti privrede i drugi	Bazni indeks (kol.3.)	Lančani indeks (kol.3.)
1.	2003	950,1	226,8	723,3	100,0	100,0
2.	2004	1.309,9	374,0	935,9	137,9	137,9
3.	2005	1.910,8	553,8	1.357,0	201,1	145,9
4.	2006	2.582,8	800,9	1.781,9	271,8	135,2
5.	2007	4.586,5	1.095,2	3.491,3	482,7	177,6

Izvor : Podaci iz Izveštaja o stanju u bankarskom sistemu R. Srpske

Štednja građana Republike Srpske čini oko jedne četvrtine ukupnih depozita u njenim bankama, tačnije: u 2003. godini i u 2007. godini učešće štednje je bilo 23,9%, dok je učešće u depozita privrede i drugih subjekata imalo gotovo isti indeks rasta i u 2007. godini (482,9), kao i štednja građana (482,7) u odnosu na 2003. godinu.

Veza akcijskog kapitala i depozita je značajna za banku i manifestuje se kao stepen poverenja depozitara u banku. To znači, a veći obim akcijskog kapitala u odnosu na depozite podrazumeva i veći stepen poverenja javnosti u banku.

Kreditni portfolio banaka Republike Srpske

Poseban značaj ima visina akcijskog kapitala prema visini, odnosno obimu ukupnih plasmana banke. To se odnosi, kako na kreditne plasmane, tako i na druge plasmane banke, kao što su na primer plasmani u hartije od vrednosti. Naravno, kreditni plasmani imaju znatno veći rizik u odnosu na plasmane u hartije od vrednosti, pa je praksa banaka da izdvajaju rezerve za pokriće kreditnih gubitaka. U sledećem pregledu br. 12 je prezentovan kreditni portfolio banaka Republike Srpske, u kome je prikazano kretanje obima ukupnih kredita, rezerve za "loše" kredite ili pokriće kreditnih gubitaka, kao i vrednost neto kreditnog portfolija.

Pregled br. 12: Kreditni portfolio banaka Republike Srpske u miliona KM

R b	Godi ne	Ukupni kreditni banaka	Rezerve kreditnih gubitaka	Neto kreditni portfolio	Bazni indeks (kol.5 = 100)	Lančani indeks (kol.5 = 100)
1.	2003	728,2	51,3	676,9	100,0	100,0
2.	2004	1.032,8	59,4	973,4	143,8	143,8
3.	2005	1.508,6	75,9	1.433,7	211,8	147,3
4.	2006	2.035,7	92,0	1.943,7	287,1	135,6
5.	2007	2.720,3	115,9	2.604,4	384,8	134,0

Izvor: Podaci iz izveštaja o stanju u bankarskom sistemu R. Srpske

Podaci pokazuju, da rezerve za kreditne gubitke (indeks 225,9) sporije rastu od obima ukupnih kredita (indeks 373,6).

Odnos kapitala i pozicija bilansa banaka Republike Srpske

Važnost akcijskog kapitala za svaku banku je bitna sa najmanje tri aspekta : (1) da omogući rad banke posle osnivanja, (2) da izražava sigurnost depozita privrede i građana, (3) da štiti bančinu aktivu od iznenadnih gubitaka.

Podaci navedeni u narednom pregledu br.13. ukazuju na kretanje koeficijena kapitala bankarskog sistema Republike Srpske izraženih kao :

- učešće neto kapitala u ukupnoj aktivi banaka,
- učešće akcijskog kapitala u ukupnoj aktivi banaka,
- učešće ukupnog kapitala u ukupnoj pasivi,
- učešću akcijskog kapitala u ukupnim depozitima.

Pregled br. 13 : Kretanje koeficijena kapitala banaka Republike Srpske

R b	Godi -na	Ukupan kapital sa rezervam a u mil. KM	Neto kapital u ukupnoj aktivi %	Akcijski kapital u ukupnoj aktivi %	Ukupan kapital u ukupnoj pasivi %	Akcijski kapital u ukupni m depoziti %
1 .	2003	236,3	17	17	15	22,0
2 .	2004	209,9	15	15	12	15,0
3 .	2005	296,6	15	12	12	12,8
4 .	2006	402,7	13	10	12	12,4
5 .	2007	468,4	10	8	9	7,9

Izvor: Podaci iz Izveštaja o stanju u bankarskom sistemu R. Srpske

Podaci iz navednog pregleda br. 13. ukazuju, da je došlo do opadanja nominalne vrednosti svih koeficijena vezanih za učešće kapitala u određenim bilansnim kategorijama. Tako je:

- učešće neto kapitala u ukupnoj aktivi smanjeno je sa 17% u 2003.godini na 10% u 2007.godini,
- došlo i do opadanja učešća akcijskog kapitala u ukupnoj aktivi sa 17% na 8% u istom periodu,
- slična je tendencija i sa učešćem ukupnog kapitala u ukupnoj pasivi (sa 15% opalo na 9%),
- a došlo je do pada relativnog učešća kapitala u depozitima sa 22,0% na 7,9% u posmatranom periodu.

Dakle, iako je u posmatranom periodu za pet godina, akcijski kapital zajedno sa rezervama za pokriće kreditnih gubitaka, više nego udvostručen, druge vrednosne kategorije u bilansu, kao što su, na primer : ukupna aktiva, ukupni depoziti, su rasli bržim tempom. To je dovelo do relativnog smanjenja učešća kapitala u ovim pozicijama.

4. RIZIČNA AKTIVA I ADEKVATNOST KAPITALA BANAKA

Utvrđivanje kvaliteta aktive banaka u Republici Srpskoj

Upravljanje aktivom banke bazira se na rangiranju stepena njene rizičnosti. Stepenn rizičnosti aktive po pojedinim bilansnim i vanbilansnim pozicijama propisan je od strane Agencije za bankarstvo Republike Srpske. Agencija za bankarstvo Republike Srpske propisala je, da se sva potraživanja banaka klasifikuju u kategorije A, B, C, D, E (ili po azbuci: A, B, V, G, D), kao što pokazuje sledeći pregled br. 16.

Pregled br. 14 : Kvalitet aktive po kategorijama rizika - u milionima KM

R b	Godina/ Aktiva	A	B	C	D	E	Uku- pno aktiva*	Indeks (kol.8)
1.	2003	1.124	140	20	26	4	1.315	100,0
2.	2004	729	64	33	40	0	866	65,9
3.	2005	2.104	241	51	20	1	2.417	183,8
4.	2006	2.900	284	51	33	0	3.268	248,5
5.	2007	2.793	368	61	37	0	3.259	247,8

*Bez vanbilansnih stavki

Izvor: Podaci iz Izveštaja o stanju u bankarskom sistemu Republike Srpske

Prvi uslov usklađenog obima poslovanja banke odnosi se usklađeni odnos između kapitala banke i iznosa rizične aktive banke, koja je razvrstana u pet kategorija od A do E. Potraživanja klasifikovana u kategorije A i B, smatraju se dobrom aktivom, dok se potraživanja svrstana u kategorije C, D i E smatraju lošom aktivom. Pri tome treba imati u vidu, da se potraživanja od jednog dužnika svrstavaju, odnosno klasifikuju samo u jednu kategoriju.

Prenos potraživanja na nekog drugog dužnika, ne utiče na njegovu klasifikaciju po kriterijumu naplate. Isto tako, potraživanja od dužnika za koja banka ne raspolaže ažurnim podacima, klasifikuje se u kategoriju E. Iznos posebne rezerve treba utvrditi za svakog klijenta banke posebno.

Kretanje rizične aktive banaka u Republici Srpskoj

Struktura rizične aktive banaka Republike Srpske

Ukupna rizična aktiva banaka Republike Srpske pokazuje, da je u posmatranom periodu uvećana za 3,26 puta, dok su potrebne rezerve za pokriće kreditnih gubitaka porasle za 2,26 puta.

Prvo, pozitivna je tendencija, što je ukupna aktiva zabilježila indeks rasta 433,5, a klasifikovana aktiva indeks rasta 326,0. Drugo, u okviru rizične aktive, koja je klasifikovana u kategorije od A do E, najveći

rast je zabilježen u kategoriji B (indeks 547), a zatim sljede : kategorija A (indeks 328), zatim kategorije C (176%), dok je kod kategorija D zabilježen pad (91%).

Pregled br. 15 : Klasifikacija aktive po kategorijama rizika u milionima KM

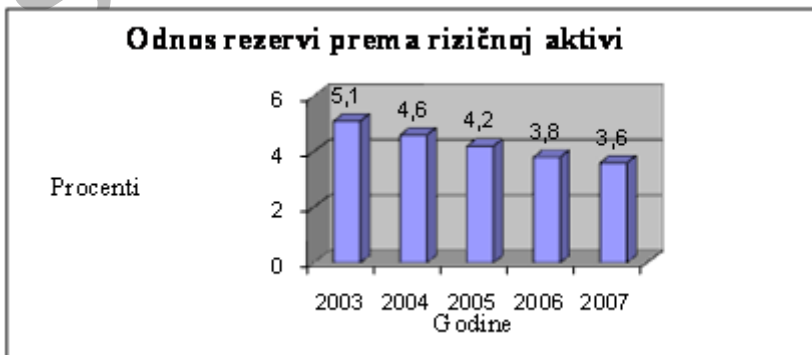
Kategorija	2003	2004	2005	2006	2007	Indeks 6/2
A	854.7	1,686.2	2,293.9	2,033.4	2,792.8	328
B	67.3	140.2	270.4	305.2	368.1	547
C	34.9	20.4	53.0	52.9	61.2	176
D	40.9	26.0	20.3	33.6	37.0	91
E	1.0	4.2	0,1	0	0	-
Aktiva za obračun rez.	998.7	1,319.0	1,828.8	2,425.0	3,259.1	326
Aktiva bez obračun rez.	399.4	558.3	808.8	1,149.2	2,697.8	675
UKUPNO	1,398.1	1,877.2	2,637.6	3,574.2	5,956.9	426
Potrebne rez.	51.2	59.0	73.7	91.6	115.7	226
Formirane rez.	51.3	59.4	75.9	92.0	115.9	226
Razlika	+0,1	+0,4	+2.1	+0,4	+0.2	182

Ukupno aktiva bilansa i vanbilansa

Izvor: Podaci iz izveštaja o stanju u bankarskom sistemu Republike Srpske

Odnos rezervi rizične aktive banaka Republike Srpske

U sljedećem grafikonu navodimo kako se kretao odnos rezervi za pokriće kreditnih gubitaka prema ukupnoj rizičnoj aktivi u bankarskom sistemu Republike Srpske u periodu od 2003 do 2007. godine.

Grafikon br. 4 : Kretanje odnosa rezervi prema rizičnoj aktivi

Prema navedenim podacima, vidljivo je smanjenje koeficijentata rezervi za kreditne gubitke prema ukupnoj rizičnoj aktivi banaka Republike Srpske u posmatranom periodu od pet godina, tj. sa 5,5 u 2003. na 3,6 u 2007. godini.

Kvalitet aktive banaka meren koeficijentima

Da bi se došlo do šireg spektra pokazatelja kvaliteta aktive banka Republike Srpske, treba posmatrati kretanje većeg broja odnosa među pozicijama bilansa banaka za protekli period od pet godina.

To se, prije svega, odnosi na koeficijente, koji su prikazani u pregledu br. 15, a koji su rezultat poređenja kretanja sledećih odnosa :

- dospjelih kredita prema ukupnim kreditima,
- dospjelih kredita prema rezervama za planirane gubitke,
- dospjelih kredita prema ukupnom kapitalu,
- klasifikovane aktive prema ukupnom kapitalu,
- rezervama za planirane gubitke prema ukupnim kreditima, i
- ukupne rizične aktive prema ukupnoj aktivi.

Pregled br. 16 : Koeficijenti kvaliteta aktive banaka Republike Srpske u %

Rb	Opis kategorija	2003	2004	2005	2006	2007	Inde-ks (7:3)
1.	Dospeli krediti/ Ukupni krediti	7	6	4	4	2	29
2.	Dospeli krediti/ Rezerve za planirane gubitke	166	182	99	96	66	49
3.	Dospeli krediti/ Ukupni kapital	24	25	18	17	15	63
4.	Klasifikovana aktiva/ Ukupni kapital	469	532	535	549	774	165
5.	Rezerve za planirane gubitke/ Ukupni krediti	4	3	4	4	4	100
6.	Ukupna rizična aktiva/ Ukupna aktiva	69	73	83	73	63	91

Izvor : Agencija za bankarstvo Rpublike Srpske - podaci iz izveštaja o stanju u bankarskom sistemu Republike Srpske za 2003, 2004, 2005, 2006. i 2007. godinu

Navedeni podaci ukazuju, da je od posmatranih šest koeficijenata, u posmatranom periodu, došlo do pada kod 4 koeficijenta (pod rednim brojem: 1,2,3 i 6), dok je pod rednim brojem 4 došlo do povećanja, kod rednog broja 5 nema promjene.

Ako navedene podatke izrazimo preko baznih indeksa u posmatranom periodu, uzimajući 2003. godinu kao baznu, vidimo da je u 2007. godini i po ovom osnovu došlo do :

- značajnog poboljšanja kvaliteta aktive kod četiri pokazatelja (pod rednim brojevima 1,2,3 i 6),
- kod ostala dva pokazatelja (redni broj 4 i 5), došlo je do pada kvaliteta, odnosno stagnacije

Pregled br. 17 : Izvedeni podaci iz prethodnog pregleda br. 16

Rb	Kategorija/Godine	2003 u %	2007 u %	Indeks (4:3)
1.	Dospeli krediti/Ukupni krediti	7	2	28,6
2.	Dospeli krediti/Rezerve za plan.gubitke	166	66	39,8
3.	Dospeli krediti/Ukupni kapital	24	15	62,5
4.	Klasifikovana aktiva/Ukupan kapital	469	774	165,0
5.	Rezerve za plan.gubitke/Ukupni krediti	4	4	100,0
6.	Ukupna rizična aktiva/Ukupna aktiva	69	63	91,3

Dakle, kod ostala dva pokazatelja, odnosno prvog koji se odnosi na klasifikovanu aktivu prema ukupnom kapitalu, došlo je do pada kvaliteta, a kvalitet, koji izražava rezerve za potrebne gubitke prema ukupnim kreditima ostao je na istom nivou u posmatranoj (2007.) kao i u baznoj 2003. godini.

Adekvatnost kapitala banaka u Republici Srpskoj

Adekvatnost kapitala, kao što je ranije u tekstu naglašeno, podrazumjeva odnos neto kapitala prema ukupnoj rizičnoj aktivni banaka. To je prikazano u navedenom pregledu br. 18 za period 2003-2007. godine.

Navedeni podaci bankarskog sistema Republike Srpske u pregledu br. 18 ukazuju na sljedeće tendencije u posmatranom periodu :

- neto kapital bilježi stalnu tendenciju rasta izraženu baznim indeksom 231,0%,
- ukupna rizična aktiva takođe bilježi stalnu tendenciju, ali bržeg rasta od neto kapitala, mjerenu baznim indeksom 340,0 indeksna poena,
- posljedica takvih kretanja navedene dve kategorije izražava se konstantnom smanjenju adekvatnosti kapitala sa 24% u 2003. na 16% u 2007.godini ili mjereno baznim indeksom na 66,7%.

Kretanje stope adekvatnosti kapitala u bankarskom sistemu Srpske pokazuje i grafikonu br. 5 na njenu stalnu tendenciju pada. Sa 19% u 2003. godini, stopa adekvatnosti kapitala opala je na 16% u 2007. godini.

Pregled br.18 : Kretanje adekvatnosti kapitala

Kategorija/godine	2003	2004	2005	2006	2007
Neto kapital – u mil.KM	210	230	315	400	485
Bazni indeks (2003=100)	100,0	109,5	150,0	190,5	231,0
Rizična aktiva –u mi.KM	870	1.193	1.664	2.217	2.958
Bazni indeks (2003=100)	100,0	137,1	191,3	254,8	340,0
Adekvatnost kapitala u %	24%	19%	19%	18%	16%
Bazni indeks (2003=100)	100,0	79,2	79,2	75,0	66,7

Izvor: Podaci iz Izveštaja o stanju u bankarskom sistemu R. Srpske

Grafikon br. 5: Kretanje stope adekvatnosti kapitala u bankarskom sistemu Republike Srpske

Očigledno je, da stopa adekvatnosti kapitala banaka u Republici Srpskoj opada, ali treba naglasiti da je ona još uvek iznad propisane od 12%. Ranijom analizom su objašnjeni razlozi ovakvog smanjenja (pada) stope adekvatnosti kapitala, pošto je u istom periodu ukupna rizična aktiva rasla brže (3,4 puta) od rasta neto kapitala banke (za 2,3 puta).

ZAKLJUČAK

Završena transformacija, restrukturiranje i privatizacija banaka u Republici Srpskoj i Bosni i Hercegovini, dovela je do potpune izmene profila i suštine, kako bankarskog sistema, tako i načina i cilja poslovanja pojedinačne banke. Banke su postale akcionarska društva i posluju u rizičnim i konkurentskim uslovima boreći se za vlasničke performanse - maksimiziranje profita i dividendi. Istovremeno, tokom poslovanja, banke se kupuju i prodaju prema njihovoj tržišnoj vrednosti, čiju osnovu čini akcijski kapital.

Istraživanja do kojih se došlo u okviru ove teme su pokazala:

1. Polazi se od činjenice, a što se može videti i iz sadržine teksta ovog rada, kapital predstavlja *rijedak i značajan resurs* nužno potreban za normalno i stabilno funkcionisanje poslovanja banke. Kapital banke, posebno akcionarski kapital, se stiče po određenoj propisanoj proceduri, ima poseban značaj i ulogu, i ne može se nadomestiti slobodnim, pozajmljenim ili poklonjenim novcem. Banka akcionarski kapital može povećavati samo ako je profitabilna, ako ispunjava propisane zakonske uslove i, ako kao takva, može zadovoljiti poverenje građana. Zato banka mora upravljati svojim kapitalom, a to znači pravovremeno planirati rast i strukturu akcionarskog i ukupnog kapitala.

2. Akcijski kapital je bitan uslov ne samo osnivanja banke kao akcionarskog društva, već je bitan i za konituitet poslovanja banke. To se odnosi i na obim, strukturu i nivo adekvatnosti kapitala u svakoj konkretnoj banci, ali i u banakrskom sistemu kao celini, u ovom slučaju, bankarskom sistemu Republike Srpske. Istraživanjem je precizno i jasno osvetljena uloga akcijskog kapitala u poslovanju banke kao samostalne finansijske institucije, njegov značaj za stabilnost bilansa banke i, posebno, uloga strategijskog planiranja obima i strukture akcijskog kapitala kao deficitarnog resursa banke. Posebno je dat akcenat na poslovanje banaka u tržišnim uslovima i na moguću pojavu rizika insolventnosti, što bi moglo da ugrozi stabilnost poslovanja pojedinačne banke i bankarskog sistema Republike Srpske.

3. Istraživanje je pokazalo, da visoko razvijene zemlje ozbiljnu pažnju posvećuju kapitalu još pri osnivanju banaka. Naime, zbog značaja koje banke imaju u privredi i društvu, ne dozvoljava se ulazak novim bankama u bankarski sistem, odnosno osnivanje novih banaka, ako to analize spoljnih i unutrašnjih faktora ne potvrđuju. Jer, to može dovesti do brojnih negativnih posledica za privredu i društvo kao što su nerealan rast kupovne moći, što podstiče inflaciju itd. Dakle, nije osnovni razlog visoki census kapitala za osnivanje banke, već su ključne posledice koje mogu doći sa novim eventualno prekobrojnim bankama.

4. Za osnivanje banaka neophodan je zakonski propisan census akcijskog kapitala uz strogo poštivanje procedura. To se postiže putem emitovanja običnih, ali i drugih vrsta akcija. Banke su retke institucije, koje u ogromnom procentu (čak i do 92%) kontinuirano posluju sa tuđim sredstvima kao što su: štedni ulozi stanovništva, depoziti firmi, kompanija i

neprivrede, razne vrste uzetih kredita i pozajmica. Razlika u riziku poslovanja banaka i, na primer, proizvodnih preduzeća je u tome što banke tuđa sredstva (kao svoje izvore) putem svog mehanizma, transformišu u odobravaju u razne vrste kredita trećim licima, pri čemu one nikad ne mogu te izvore kupiti, kao što preduzeće kupi materijal, preradi ga, napravi i prodava kao svoj proizvod.

5. Jedini faktor stabilnosti banaka u tržišnim uslovima konkurencije i rizika, jeste akcijski - kao primarni kapital, ali i druge vrste kapitala - sekundarni kapital. Akcionarima pripada dividenda, ako banka dobro, odnosno profitabilno posluje. Ali, akcionari takođe snose i eventualne gubitke, koji se neminovno u manjoj ili većoj meri, pojavljuju u poslovanju banaka u konkurentskim tržišnim uslovima. Akcijski kapital banke je taj element koji, pored svih drugih pokrivanja rizika i gubitaka (kao što su kreditni gubici), ima i funkciju apsorbovanja eventualnih gubitaka. Zato se u radu poseban akcenat stavio na istraživanje uloge i značaja akcijskog kapitala u funkciji stabilnosti bilansa banke.

6. Kapitalni standardi – Bazel I i Bazel II, a posebno Bazel III, čine propisane okvire, koji podstiču banke da same kreiraju i brinu o svom odbrambenom limitu kapitala u svom tržišnom i rizičnom okruženju u kojem posluju. Smatra se da je prioritetni zadatak kapitala banke da ublaži efekte nepredviđenih gubitaka u poslovanju banke i da održi potreban nivo povjerenja najšire javnosti u stabilnost poslovanja banke. Mogućnost banke da se adekvatno suprostavi nepredviđenim nepovoljnim poslovnim poduhvatima i gubicima, zavisice od obima i strukture kapitala banke.

Zato je, u cilju smanjenja rizika insolventnosti banke i održavanja zadovoljavajuće adekvatnosti kapitala ili solventnosti banke, neophodno finansijskim planom postaviti kao cilj: maksimiziranje bogatstva deoničara i projektovati strategijskim planom dugoročni rast i ciljni profit. Isto tako, finansijskim planom treba projektovati obim i strukturu kapitala banke i nivo dividende, koju banka treba da ostvari.

SHARE CAPITAL OF BANKS IN SERBIAN REPUBLIC

Dubravko B. Prstojević Ph.D.

Abstract : The objective of the analysis of share capital in banks in the Republic of Srpska is a detailed analysis and constant monitoring of resources in banks. Changing the ownership structure of banks after privatization became proportionally mostly private, changed the objective of banks operating in a very difficult and competitive conditions.

In the past decade, the banking system has radically changed so that banks generally operate external funds of foreign funds and European banks, recapitalization of individual institutions, etc. The subject of research is the statistical state banks followed tabular and chart analysis.

Keywords : *Share capital* - capital provided by shareholders and has the function of protection against creditors' losses and the depositary and the basis for the regulation of funds for regular operations of the bank. *Capital adequacy ratio* - the level of capital that a bank to absorb credit losses and provides adequate resources to sustain continuous operations of a bank.

LITERATURA

1. Jurčić dr. Uroš N. (2002): *Bankarski portfolio menadžment* (Strategijsko upravljanje bankom, bilansima, kvalitetom, bonitetom i portfolio rizicima banke), drugo izmenjeno i prerađeno izdanje, Feljton Novi Sad
2. Jurčić prof. dr Uroš N. (2003) : *Upravljanje rastom i performansama banke* (Strategijsko upravljanje rastom vrednosti, korporativnim i portfolio performansama banke), Mladost a.d. Color Print, Loznica
3. Channon F. Derek (1995): *Bank Stratgic Management and Marketing*, John Wiley & Sons, New York
4. *Financial Planning for Bankers*, American Bankers Association, John Wiley & Sons, New York, 1995.
5. Fitsh Thomas (1990): *Dictionary of Banking Terms*, Barrons, New York
6. Flannery J. Mark (1985): *A Portfolio View of Loan Selection and Pricing*, u knjizi : *Handbook for Banking Strategy*, Edited by: Aspinwall Richard C. and Eisenbeis Robert A., John Wiley and Sons, New York
7. *Godišnji izveštaji NB*, a.d. Banja Luka za inostranstvo ("annual report") za 2004, 2005 i 2006.godinu
8. *International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards*, A Revised Framework, Comprehesive Version, 2004, prevod, Bazel II – Međunarodna saglasnost o merenju kapitala, Banking Regulations, Privredni pregled, Beograd, 2007.
9. *Izveštaji o stanju u bankarskom sistemu Republike Srpske* za 2003, 2004, 2005, 2006 i 2007. godinu, Agencije za bankarstvo Republike Srpske, Banja Luka
10. Jović dr Srboljub (1990): *Bankarstvo*, Naučna knjiga, Beograd
11. Mishkin S. Frederic & Eakins G. Stanley (2005): *Finansijska tržišta i institucije* (naslov originala: Financial markets and institutions), četvrto izdanje, prevod, Matè, Zagreb
12. *Odluka o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikacija aktive banaka*, "Službeni glasnik Republike Srpske" broj: 12/03.
13. Rose S. Peter (2003): *Menadžment komercijalnih banaka* (Original: Commercial Bank Management), četvrto izdanje, prevod, Mate, Zagreb
14. Prof. dr Nenad Vunjak: *Strategija upravljanja rizičnom aktivom i kapitalom banke*, Zbornik radova 11. kongresa Saveza računovođa i revizora Republike Srpske, Teslić, Banja Vrućica, 20-22.09. 2007.
15. White V. William (1984): *Strategic Planning for Bankers*, American Bankers Association, Washington

RESUME

This paper is dedicated to the share capital in banks. This paper deals with the elements that make up the total capital commercial banks, and emphasis was placed on the ownership structure and management of capital, which is based on theoretical principles and practices of banks in the Republic of Serbian. In other words, capital banks should manage the daily and thoroughly analyze and control and continuous monitoring by the management team and the bank as a joint stock company.